

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (sairaalat)

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan muutoksia ympärivuorokautista terveydenhuollon päivystystä sekä leikkaustoimintaa koskevaan sääntelyyn. Jatkossa kullakin hyvinvointialueella olisi yksi nimetyllä paikkakunnalla sijaitseva yliopistollinen sairaala tai keskussairaala, jossa on väestölle avointa ja sairaalan toiminnan varmistavaa monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä. Uudellamaalla HUS-yhtymä voisi päätöksensä perusteella ylläpitää tällaisia sairaaloita useammalla kuin yhdellä paikkakunnalla.

Käytännön vaikutuksena ehdotuksesta olisi, että monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä ja siten ympärivuorokautista päivystystä edellyttävää leikkaustoimintaa ei voisi jatkossa järjestää Kemissä, Savonlinnassa, Oulaisissa, Salossa ja Valkeakoskella sijaitsevilla sairaaloilla eikä synnytystä hoitaa enää Kemissä.

Perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen ympärivuorokautisen päivystyksen osalta luovuttaisiin sääntelystä, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää tätä toimintaa koskevan poikkeuslupan. Sen sijaan laissa säädettäisiin, millä paikkakunnilla on mahdollista ylläpitää tällaista perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen ympärivuorokautista päivystystä. Ylläpito olisi mahdollista Ivalossa, Kemissä, Kuusamossa, Savonlinnassa, Pietarsaareissa ja Raaseporissa. Ministeriön myöntämä poikkeuslupa on tällä hetkellä voimassa myös Iisalmen, Jämsän, Kouvolan, Raahen ja Varkauden päivystystoimintaa koskien. Näissä paikkakunnilla ei poikkeuslupan voimassaolon päättymisen jälkeen enää voisi ylläpitää tällaista ympärivuorokautista päivystystä. Kiireellisen hoidon tarpeen arviointia sekä iltai- ja viikonloppu kiirevastaanotto toiminnan ylläpitoa koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin.

Ehdotuksessa lievennettäisiin edellytystä, jonka mukaan leikkaustoiminta, joka edellyttää leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa, tulee kokonaisuudessaan koota niihin sairaaloihin, joissa on monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä. Osaa leikkaussaliolosuhteista ja anestesiaa edellyttävästä päiväkirurgiasta ja lyhytjälkihoitoisesta eri erikoisalojen leikkaustoiminnasta voisi suorittaa laissa nimetyissä sairaaloissa. Lisäksi muissakin terveydenhuollon toimintayksiköissä voisi suorittaa tiettyjä anestesialogista osaamista edellyttäviä kevyttä nukutusta tai puudutusta vaativia toimenpiteitä. Yllä kuvatuista leikkauksista ja toimenpiteistä säädettäisiin myöhemmin asetuksella. Laissa myös selkeytettäisiin sääntelyä siitä, millä edellytyksin leikkauksia ja muita edellä mainittuja toimenpiteitä voisi hankkia muilta palveluntuottajilta.

Esitys on tarkoitettu antaa eduskunnalle syksyllä 2024.

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausunnot liitteenä olevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lisäksi kommentteja erillisestä sosiaalipäivystystä koskevasta muistiosta. Myös kaikki muut halukkaat tahot voivat antaa asiassa lausuntonsa.

Tausta

Terveystieteiden toimintaympäristö on merkittävästi muuttunut siitä, kun sairaaloiden ja ympärivuorokautisten terveydenhuollon päivystysten palveluverkko ja -rakenne on muodostunut. Palvelujärjestelmän toimintaa ja toimivuutta haastaa ammattitaitoisen ja koulutetun sosiaali- ja terveysalan henkilöstön saatavuuden merkittävä huonontuminen lähes kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa ja ammattiryhmissä lähes koko maassa. Terveystieteiden toimintaympäristön kasvun hillintä on tärkeää myös julkisen talouden kestävyysvajeen vahvistamiseksi.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan säädetään kansallisesta sairaaloiden ja päivystysten kokonaisuudesta vuoden 2024 aikana ottaen huomioon pitkät etäisyydet ja kielelliset oikeudet. Lisäksi hallitusohjelman mukaan uudistetaan erikoissairaanhoidon työnjakoa koskevat säädökset. Palvelulainsäädännön uudistaminen on jatkoa uudistukselle, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille 1.1.2023 lukien.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on vahvistaa erikoissairaanhoidon sairaaloiden ja ympärivuorokautisten päivystysten palveluverkkoa valtakunnallisesti siten, että se pystyy laadukkaasti, potilasturvallisesti ja kestävästi vastaamaan väestön palvelutarpeisiin nyt ja tulevaisuudessa sekä normaaliolojen lisäksi myös erityistilanteissa ja poikkeusoloissa. Esityksellä pyritään erityisesti turvaamaan henkilöstön ja erityisosaamisen riittävyyttä eri sairaaloihin ja muihin palveluihin keskittämällä vaativinta, henkilöresurssiriippuvaista ja varallaoloa edellyttävää toimintaa yliopistollisiin sairaaloihin ja keskussairaaloihin. Tavoitteena on näin lisätä hoidon yhdenvertaisuutta, laatua ja vaikuttavuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta, kun henkilökunnan osaaminen on varmistettu ja toiminta on tasalaatuista.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausuntoa varten esitetään joitakin kysymyksiä. Kyselyyn voi vastata suomeksi tai ruotsiksi. Vaihtoehtoisesti lausunnonantaja voi jättää avoimen lausunnon. Annetut lausunnot otetaan huomioon hallituksen esityksen jatkovalmistelussa.

Lausunnonantajia pyydetään lisäksi toimittamaan lausunnostaan noin 1/3 A4-sivun tiivistelmä lausuntoyhteenvetoa varten.

Lausunnot pyydetään jättämään Lausuntopalveluun. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi-sivustolle. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi -sivustolta Ohjeet > Käyttöohjeet. Käyttöönottoon voi pyytää tukea oikeusministeriöstä osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi. VAHVA-järjestelmää käyttäviä ministeriöitä pyydetään viemään lausuntonsa VAHVAAan asialle VN/31908/2023.

Kirjallisen lausunnon voi myös lähettää sosiaali- ja terveysministeriölle sähköisesti

osoitteeseen kirjaamo.stm@gov.fi
Saatteessa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/31908/2023.
Kirjepostitse lausunnon voi toimittaa osoitteeseen:
Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Jos lausunto on jätetty Lausuntopalveluun, sitä ei tarvitse erikseen lähettää sosiaali- ja terveysministeriölle sähköpostitse tai kirjepostissa.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 1.7.2024.
Suomenkielisen lausuntokierroksen alkaessa 21.5.2024 liitteenä on ruotsinkieliset pykäläehdotukset, niiden perustelut ja eräitä muita osioita. Koko esityksen ruotsinkielinen käännös valmistuu arviolta viikolla 24. Ruotsinkielisen version lausuntoaika jatkuu käännöksen valmistuessa siten, että lausuntoaika muodostuu suomenkielisen version lausuntoajan kanssa saman pituiseksi.

Annetut lausunnot ovat julkisia ja ne ovat luettavissa lausuntopalvelussa sekä hankkeen sivuilla
(<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM093:00/2023>).

Valmistelijat

Lisätietoja lausuntopyynnöstä antavat:
Lääkintöneuvos Sirkku Pikkujämsä STM, etunimi.sukunimi@gov.fi (sairaalat, päivystys ja erikoissairaanhoido)
Hallitusneuvos Merituuli Mähkä STM, etunimi.sukunimi@gov.fi (luonnos hallituksen esitykseksi)

Liitteet:

[Luonnos hallituksen esitykseksi sairaalat 21.5.2024docx.pdf](#)

[Sosiaalipäivystys sairaalassa muistio 21.5.2024.pdf](#)

[Utkast huvudsakliga innehåll och lagförslag 21.5.2024.pdf](#)

Jakelu:

Akava
Akavan sairaanhoitajat ja Taja ry
ARENE
Coxa Oy

DigiFinland Oy
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Elinkeinoelämän keskusliitto
Eläkeläisliittojen etujärjestö Eetu ry
Ensihoitojaosto
Erikoissairaanhoidon johtajat ry
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Helsingin kaupunki
Helsingin yliopisto
HUS
Hyvil Oy
Hyvinvointiala HALI ry
Hämeen AMK
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
Iisalmi
Inari
Itä-suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Iso
Itä-Suomen yliopisto
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Jokilaakson terveys Oy
Julkisalojen koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL
Jämsä
Jämsän terveys Oy
Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Socom Oy
Kainuun hyvinvointialue
Kansaneläkelaitos
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Kemi
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Koske ry
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kouvola
Kuluttajaliitto
Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT
Kuntaliitto
Kuusamo
Kymenlaakson hyvinvointialue
Kättilöliitto
Lapin aluehallintovirasto
Lapin AMK
Lapin hyvinvointialue
Lapsiasiavaltuutettu
Lounais-suomen aluehallintovirasto

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Lääkäripalveluyritykset LPY
Mehiläinen Länsi-Pohja Oy
Mielenterveyden keskusliitto
MIELI Suomen Mielenterveys ry
Mikkeli
Nuorten lääkäreiden yhdistys ry
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulainen
Oulun yliopisto
Pietarsaari
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus, Sonet Botnia
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Poske
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Puolustusvoimat
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Raahe
Raasepori
Rikosseuraamuslaitos
Rovaniemi
Ruotsinkielinen sosiaalialan osaamiskeskus, Finlandssvenska Kompetenscentret Ab
Saamelaiskäräjät
SAK
Salo
Satakunnan hyvinvointialue
Savonia AMK
Savonlinna
Sisäministeriö
Socca -Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
Sosiaalialan osaamiskeskus Pirkanmaalla, Kanta-Hämeessä ja Satakunnassa, Pikassos
Sosiaalialan osaamiskeskus Verso-liikelaitos
Sosiaalijohto ry
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
STTK
Suomalainen lääkäriseura Duodecim
Suomen akuuttilääketieteen yhdistys ry
Suomen anesthesiologiyhdistys ry
Suomen ensihoitoalan liitto ry

Suomen erikoislääkäriyhdistys ry
Suomen gynekologiyhdistys ry
Suomen Hammaslääkäriliitto
Suomen Kardiologinen Seura
Suomen kirurgiyhdistys
Suomen Laatupäivystys Oy
Suomen lastenlääkäriyhdistys ry
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
Suomen Lääkäriliitto
Suomen neurologinen yhdistys ry
Suomen Sairaanhoidajat ry
Suomen sosiaalioikeudellinen seura
Suomen terveydenhoitajaliitto
Suomen yleislääketieteen yhdistys
Suomen yleislääkärit GPF ry
Svenska Finlands Folkting SFF
Tampereen yliopisto
Tays Sydänsairaala Oy
Tehohoitokonsortio
Tehohoitokonsortio
Tehy ry
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Toimihenkilöliitto Erto
Turun yliopisto
Työ- ja elinkeinoministeriö
UNIFI
Valkeakoski
Valtakunnallinen kansanterveystyön johtajaverkosto
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Vanhusasiavaltuutettu
Vanhustyön keskusliitto
Vantaa-Keravan hyvinvointialue
Varkaus
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Vasso Oy
XAMK
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö
Ålands landskapsregering

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit leikkaustoimintaa koskevista muutosehdotuksista (terveydenhuoltolaki 45 §)

Kommentit kiireellisen hoidon tarpeen arviota ja kiirevastaanottotoimintaa koskevista säännösehdotuksista (terveydenhuoltolain 50 §:n 1 ja 2 momentti)

Kommentit monierikoisalaisen ympärivuorokautisen päivystyksen keskittämistä koskevista säännösehdotuksista (terveydenhuoltolain 50 §:n 3-5 momentit ja voimaannpanolain 59 §:n kumoaminen)

Kommentit ympärivuorokautista perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen päivystystä koskevista sääntelyehdotuksista (terveydenhuoltolain 51 §:n 6 momentti)

Mahdolliset muut hallituksen esitystä koskevat kommentit

Kommentit muista säädösmuutosehdotuksista

Kommentit esityksen vaikutusarvioista

Tiivistelmä annettavan lausunnon sisällöstä

Kommentit sosiaalipäivystystä koskevasta erillisestä muistiosta

Cantell-Forsbom Anna
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

Mähkä Merituuli
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö